

Séta az Országgyűlési Könyvtárban

Az Országgyűlés Hivatala Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság szakmai programja keretében készült, gazdagon illusztrált, kiskalákú kötet jelent meg, *Az Országgyűlési Könyvtár. Az Országközi séták* sorozat korábbi darabjaihoz (*Országközi kalauz, Az Országközi építéstörténete, Az Országközi falfestményei*) hasonlóan ez a kötet is az olvasók széles köréhez, illetve az Országközi látogatóihoz szól, és olyan kiadvány, mely főként a könyvtár szépségeit mutatja be.

Az Országgyűlési Könyvtár szerzője *Villám Judit*, a könyvtár munkatársa, akinek nem az első művét tartjuk a kezünkben.* A mű segítségével bepillanthatunk az Országgyűlési Könyvtár múltjába és jelenébe, megismerkedhetünk a muzeális könyveket is őrző jogi szakkönyvtár gyűjteményeivel, állományának kincseivel, és megcsodálhatjuk a *Steindl Imre* (1839–1902) tervezte nagy olvasóterem szépségét is. A kötet azért is különleges, mert az Országgyűlési Könyvtárról még sohasem jelent meg hasonló képes kiadvány, és a könyvtári tér művészettörténeti leírását sem végezte el még senki.

A rövid *Bevezető* (5. o.) után az első rész, *A könyvtár története* a történelmi tényeket vázolja röviden (6–31. o.). *A törvényhozás könyvtára* c. fejezetből megtudjuk, hogy

* A Nagykőrösi tájszótár (1987) után az ő munkáját dicséri a Zrínyi-émlékalbum bevezető tanulmánya (2009) és A Magyar Országgyűlés (2009) c. kötet, illetve Jónás Károllyal A Magyar Országgyűlés elnökei, 1848-2002 (2002), Jónás Károllyal és Tomcsányi Zsuzsannával Az Országgyűlési Könyvtár (2003, 2006) c. kötet és Molnár Magdával az Országközi (2006, 2013), de ismert fotós munkássága is.

Az Országgyűlési Könyvtár / [Vilám Judit]. – [Budapest] : [Országgyűlés Hiv.], cop. 2017. – 76, [4] p. : ill, részben színes ; 19 cm. – (Országközi séták)
ISBN 978-615-5674-09-9 fűzött

a könyvtár alapítását 1868-ban határozták el, és 1870-től történt meg „a helyiség, a költségvetés és a személyzet biztosítása”. Kezdetben a Magyar Nemzeti Múzeum épületének egyik szobájában, majd az ún. Luby-házban (a mai Múzeum körút és Bródy Sándor utca sarkán), később a Sándor utcai Képviselőházban, a mai Olasz Intézet épületében működött. 1902 nyarán költözött végleges helyére, az Országház épületébe, ahol számára kialakított tereket kapott. Kezdetben képviselői könyvtárként nem volt nyilvános, de később „külső” használók, tudósok és kutatók számára is rendelkezésre állt. (1934-ben két önálló olvasótermet is nyitottak „az úgynevezett idegeneknek”.)

A könyvtár 1945-től egyre hosszabb nyitva tartással állt az olvasók rendelkezésére, 1952-től pedig mindenki számára megnyitotta kapuit (*A nyilvánosság szolgálata*). 1953-ban a parlamenttől is elszakították, és a kulturális minisztérium fenntartása alá került. 1958-ban a országos tudományos szakkönyvtárrá minősítették, így gyűjtőköre is változott: ekkor a politikatudománnyal és a modern kori egyetemes történelemmel bővült. (Eredetileg csak a történelmi, jogi, politikai, közgazdasági és filozófiai munkákat gyűjtötte, de 1922-től a kötelezpéldány–törvénynek köszönhetően szinte minden társadalomtudományi dokumentumot megkapott; a magyar szakirodalmat teljességre törekvően, a külföldit pedig válogató jelleggel gyűjti.)

1975-től országos jogi és politikai információs szakközpont; ennek köszönhetően technikai fejlesztésekre is sor került. (Ekkor kezdték el a gépesített feltárást, 1982-től pedig már számítógépet használtak „az országban egyedülálló Világpolitikai Információk (VPI)” adatbázis építéséhez. Saját adatbázis a *Magyar és Külföldi Jogi*, valamint *PressDok* és a *HunDok* is.)

A Kettős funkcióban a rendszerváltás után c. fejezet (24–27. o.) szól a könyvtár legújabb korszakáról: 1991. január 1-től az intézmény viszszerkerül az Országgyűléshez 1997-ig, azután az Országgyűlés Hivatala egyik főosztályként működik. Megőrizte kettős funkcióját, de az 1991-ben létrehozott Képviselő-tájékoztatási Osztály – később Képviselői Információs Szolgálat – megalakításával (2014-től parlament önálló főosztályként) a parlamenti munkát segíti. 2012-től könyvtári bizottság is alakult, komoly mértékű állományapasztásra, jelentős külföldi szakirodalom beszerzésre, raktár-átalakításokra és a nagy olvasóterem rekonstrukciójára került sor.

A Könyvtári szolgáltatások napjainkban fejezetben (28–31. o.) is a megújulás tényei olvashatók. Bővült a nyitvatartási idő, az olvasói számítógépek és férőhelyek száma (130). A kézikönyvtár 40 000 kötetre nőtt (1500 polcfolyóméteren), a nagy olvasóban a kurrens folyóiratok mellett 200 magyar és 60 külföldi lap érhető el. A könyvtár honlapján érhető el a katalógus és a már említett saját adatbázisok mellett az előfizetett magyar és külföldi adatbázisok is.

A második rész *A könyvtár állományával* foglalkozik (32–60. o.). Nagyon érdekes és informatív a *Híres könyvgyűjtők hagyatékai* c. fejezet, melyben a beérkezés időrendjében következik *Ghyczy Ignác* (1799–1870), *Deák Ferenc* (1803–1870), *Gyurikovits György* (1780–1848), *Pulszky Ágost* (1846–1901), *Szeberényi Lajos* (1820–1875) és *Thim József* (1864–1959) bemutatása és gyűjteményük rövid jellemzése. Ezután a *Magyar Tanácsköztársasági Különgyűjtemény* ismertetését kapjuk, amely 1958-

ban jött létre, és 1992-ig állt fenn. (Anyaga ezután visszakerült a raktárba.) Külön szerepel *Somló Bódog* (1873–1920) és *Moór Gyula* (1888–1950) könyvhasználati kézikönyve, mivel csak 1977-ben került be ajándékként az állományba kalandos kerülőutak és körülmények után. A gyűjtők arcképei mellett egy-egy értékes könyvük címlapja is látható az oldalakon.

Ezután következnek *A könyvtár jelenlegi gyűjteményei*; elsőként a *Muzeális gyűjtemény*, mely közel 8000 műből áll, közöttük jogi, politikai, államtudományi, országgyűlési, történeti, földrajzi, gazdasági, irodalmi, irodalomtudományi, hadtudományi kötetek vannak. (Nagy részük XVII–XVIII. századi nyomtatvány, de huszonöt antikva is akad.) Ezután kerít sort a szerző a fontos speciális gyűjtemények – a gazdag *Magyar Parlamenti Gyűjtemény*, a *Külföldi Parlamenti Gyűjtemény*, az *ENSZ Letéti Gyűjteménye*, az *EU Letéti Gyűjteménye*, a *Digitális Gyűjtemények és e-források* – bemutatására, és természetesen itt olvashatunk a *Digitalizált Törvényhozási Tudástár* (DTT) munkálatairól is, melynek során több millió oldalt szkenneltek.

A harmadik rész *A könyvtár műemléki környezetben* címet viseli (61–76.o). Itt először az Országgyűlési Könyvtár épületrésze kerül bemutatásra a bejáratnál, az előtérben át a nagyolvasóig, amely „*az Országház egyik legimpozánsabb, két emelet magas, gótikus terme*”, közel 30 méter hosszú és 7 méter széles. A könyvtár első tervei, alaprajzai 1897 nyarán készültek el: „*az elrendezés fő szempontja az volt, hogy [...] könnyen megközelíthető legyen az épületből és kívülről*”. A helyiségek tágasak voltak, és „*a növekvő gyűjtemény helyigényére tekintettel*” készültek. 1898 elején születtek meg a részletes tervek. Az asztalosmunkákat *Michl Alajos* végezte, a mennyezet, oldalburkolat, ajtók, ablakok, falépcsők, asztalok és a könyvespolcok látható részei szlavón tölgyfából, a többi fenyőből. (A kisebb berendezéseken több vállalkozó osztozott.) 2009-ben felújították, 2013-ban pedig renoválták a könyvtárat, melyek során eredeti szépségét nyerhette vissza az intézmény, s bár elvesztett néhány raktárat, a külön-gyűjtemények is már a nagy olvasóban működnek. Külön érdekesség, hogy az eredeti falfestés mintázata a véletlennek köszönhetően a 2009. évi felújítás során került napvilágra (121. kép). (Ez jelenik meg a kihajtható borítófedél III. oldalán díszítésként látható az épület tervrajza alatt, felett és a címlap hátoldalán is.)

A Muzeális gépek, eszközök a könyvtárban fejezetben a régi, már nem használt, de ma is működő könyvtári berendezéseket (katalógusszekrény, csöppasztal), eszközöket (stencildoboz, lyukasztó, írógép) és kötészeti gépeket veszi sorra a szerző.

A politikusok, a hivatal dolgozói, egyetemi tanárok, hallgatók, tudományos kutatók mellett az átlagos állampolgárt is szolgálja a könyvtár. Fontos kapcsolatot épített ki az egyetemek történelmi, politológiai és jogi tanszékeivel, és szemináriumi foglalkozásokat tart a hallgatók számára, de „civil” látogatócsoportokat is fogad. (A Kulturális Örökség Napján mindenki láthatja a gyűjteményt.)

A szolgáltatásokkal kapcsolatos további információkat illetően a szerző a könyvtár honlapjához (www.ogyk.hu) irányítja olvasóját.

A kötetet a felhasznált irodalom rövid, mindössze öt tételre jegyzéke zárja (76. o.).

A könyv kiváló lehetőség az érdeklődő nagyközönség számára, hogy gyorsan, mégis megbízható forrásból ismerje meg a könyvtár történetét, állományát, különgyűjteményeit, szolgáltatásait és az Országházat is. Azok is bátran kézbe vehetik a kiadványt, akik korábban még nem is hallottak a parlamenti könyvtárról. A kötet a nagyszerű fotóknak köszönhetően mindenki számára érdekes és informatív. A szerző válogatásában több mint 140 kép mutatja be a könyvtár 150 évét (zömmel színes fényképeket és a borítólappal belső oldalán két tervrajzot is közöl.) A fényképeket *Bencze-Kovács György*, *Pető Zsuzsa*, *Roberto Nencini*, *Vékás Magda*, illetve *Villám Judit* készítette. (Örömmel fedeztem fel, hogy maga a szerző is szerepel a könyvben a 31. és 100. képen.)

A kötet első fülszövegének tárgyilagos ajánlása és a hátsó fülon *Vathy Zsuzsának*, *Lázár Ervin* özvegyének a személyes sorai a hatvanas évek könyvtári emlékeiről – rendszeresen az olvasóteremben írt – kedvet csinál az olvasáshoz, mint ahogy *Konrád György* emlékei is (19. o.). Igényes tartalmát és dizájnját tekintve – *Környei Anikó* végezte a grafikai tervezést – jól illeszkedik a sorozat korábban megjelent darabjaihoz. Az *Alföldi nyomda* munkája is példás minőségű.

Mindenkinek ajánlom ezt a könyvet, akik gyorsan és hiteles forrásból szeretnének tájékozódni az Országgyűlési Könyvtárról! Érdemes tudni, hogy a kötet angolul is napvilágot látott.

Murányi Lajos